

Alen Zupunin: Slo ugovak.

TISKALA „UČITELJSKA TISKARNA“

OTON ŽUPANČIČ
STO UGANK

STO UGANK —
TRISTO ZADRG
TRISTO ZANK

V LJUBLJANI
1915

STO UGANK
STON UGANK

IZDALA IN ZALOŽILA
„ O M L A D I N A “

1

Srebrna, srebrna košarica,
v njej zlata, prezlata zarjica;
na glavo zadela jo deklica,
Poljančeva Marjetica.

2

Biserne brez kril čebele
snoči stiha priletele,
noč na travi prenočile,
davi v solnce se poskrile.

3

Po travniku se pasli,
kozolce so prevračali,
veliki so narasli.

4

Suhljato, kosmato,
bradato, rogato,
a niti kozel niti vrag.

5

Poznam rudarja —
goré ustvarja.

6

Zlato valovje okrog in okrog;
brêdem do pása, ne zmočim si nog.

7

Nôge v blatu,
glava v zlatu.

8

Povezan mož — krepak junak,
razvezan mož — slabič za nič.

6/

9

Sredi polja jasen grad:
sama okna, nič ni vrat;
bogatini pridejo,
okna z zlatom zazidajo.

10

Poljska ravnina,
sama ščetina.

11

Stara baba grbasta,
stara baba škrbasta,
kraj vodé poseda,
se v zrcalo gleda.

12

Nema deklica živela,
tiho nad vodó strmela;
mrtva slavo si razglašá,
mrtva ptičke oponáša.

13

Bela nožica,
zelena devica,
glavó je sklonila,
lasé razpustila.

14

Oče Grčar — korenjak,
z glávo dreza pod oblak,
sinčki — malčki,
plahi palčki.

8/

15

Pod igláto goró
vem za črno vojskó.

16

Gôra k gôri se poganja,
šopek cvetja ji poklanja.

17

Lejte ga mlinarja: sredi nebá
melje in melje, a moke ne dá.

18

Šaroperci,
vodonosci,
nebomerci,
zemljerosci.

19

Droben pas,
velik glas
čez vso vas.

20

Pedenj-človek; lakot-brada
z okna mu po steni pada.

21

Črno solnce
zlate žarke meče,
črno solnce
se za zlatim kreče.

22

Poglej ga klepača:
na vrhu oreha
kozolce prevrača.

10/

23

Deklica rúdeča
pod zemljó se skrila,
zunaj šopek pustila.

24

Krono nosim,
v svili hodim,
v svetli kočiji
peš korakam.

25

To so spretne kuharice:
vse so lončke prevrnile,
niti kapljice prelile.

26

Preluknjána mreža —
masla polna deža.

27

Na strehi poseda
pa v kuhinjo gleda.

28

Kokoška zlatonožka,
na zlatih jajčecih sedi,
nam črna piščeta vali.

92

Vsi smo z doma, nič se bati:
drobna žabica pred vrati
hišo čuva nam pred tati.

30

Živa roža, živo séme —
Bog ne daj na naše sléme!

31

Reg-reg-regljá,
vile nasaja,
volno prodaja.

32

Zelena kodelja,
kosmata prelja.

33

Bosota,
nagota,
brez igle jo zbadam,
brez ognja jo žgem.

34

Pleča lesena,
glava jeklena,
misel iskrena.

35

Nima duše, vendar diha,
drobno seme v rožo razpiha.

36

Prebito —
zvito:
konj na meni,
jaz na konju.

37

Vsem kopitarjem sem kos:
neobut sem, nisem bos.

38

Igla-bodica,
konjska slaščica,
slastna zob
za konjski zob.

14/

39

Tenka vrtavka,
urna plesavka,
čimbolj se vrti,
tembolj se redi.

40

Ribica lesena,
skače, smuče, plete mreže,
ž njimi ribiča poveže.

41

Na zapeček sede,
brez vretêna prede,
prede venomer,
preje pa — nikjer.

42

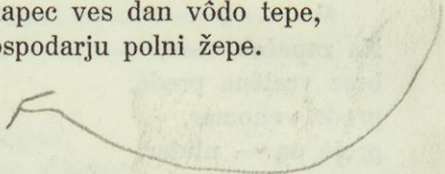
Dva navzkrižna trama,
dva viseča hrama;
kamor se poganjata,
se pravici klanjata.

43

Leze, leze — kámenje liže,
dere, dere — gôro pobere.

44

Hlapec ves dan vôdo tepe,
gospodarju polni žepe.

45

Za strnišče
kosca išče.

46

Železna ladja,
ognjena peč,
po suhem morju
valove gládi.

47

Kupa polna božje slave
se razliva čez višave.

48

Tiplje, tiplje po golih kostéh,
zadaj sôpe naduha,
v staro omaro puha,
z viška vsiplje grom po ljudeh.

49

Zvrhan vrč ognjenih rož,
v rôkah zlat drži ga mož,
semtertja ga maje,
Bogu slavo daje.

50

Zlato solnce,
v solncu luna,
v luni hlebček,
v hlebčku Bog.

51

Žolt je lonček,
bel pokrovček;
pokrovčka ne odkrijem,
iz lončka se napijem.

52

Kita, zvita
iz sladkega žita.

53

Po štirih nogah
po pečinah-skalah,
po treh, po treh
po pečinah-pečéh.

54

Švigaj, smučī,
misel suči,
um nam móti,
prav nas póti!

55

Ta je v temnici podzemeljski bil,
bil je rezan,
bil je vezan,
svojo sladko kri je preлил,
prišel na to slavje —
bratcem vsem na zdravje.

56

Ptičko čez streho spustim,
ali za rep jo držim.

57

Zlatega zajčka sem ujel,
zlatega zajčka v srebrno nastavo;
on pa, ne bodi len, hop, hop,
skoči na steno, s stene na strop.

58

Kar ujame,
vse posname;
pravo kaže,
vendar laže.

58
Skofica bisernica,
voredi golobica,
sama Marija Devina,
59

59

Pet sinov iz ene hiše,
pa se vsak drugače piše.

Rekli so mornarji:
Ribka-nijorepka,
kje je dvorja vezpla,
kaj je naša pot?

60

Peró pri peresu — perja nič,
list pri listu — listja nič.

61

Jaz pravim, da so mejičice,
v mejicah črne ptičice;
čepijo, molčijo,
nas peti učijo.

62

Pozimi Vila Rogovila,
spomladi Vila Metuljarka,
jeseni Vila Radodarka.

63

V sneg zašel,
sinjo kapico našel.

64

Mladinka — planinka,
ženka — dolinka,
starka — primorka.

22/

65

Poleti smo revčki,
brez glasa smo pevčki;
čez zimo, čez zimo
na konjih sedimo,
pojêmo, zvonimo.

66

V mladosti goščava,
v starosti goljava;
v mladosti goljava,
v starosti goščava.

67

Leseni dvorci,
dišeči zastorci,
koščeni predalčki,
v njih sladki malčki.

65

Dreboni Kosički,
v njih sami noški;

66

Solnce jo je slikalo,
videle je ni;
luna jo je slikala,
videle je ni;
zvezde je niso slikale,
videle jo so.

67

Bela golobica,
om voan -
Krog zemlje se vrtita
vse 423 dan.

68

Ta obroček
ni za sodček;
ta-le kamen-nekremenec
daje plamen-neognjenec;
to očesce je slepó,
vendar gleda me zvestó.

69

Nima fantek kapice,
kapica ima fantička;
prišumele sapice,
niso vzele kapice,
vzele so fantička.

69
Semorastvo drevo,
na drevesu dvainštirideset vej,
vsake veja štiri gnezde,
v vsakem gnezdu sedem ptičkov
24
vsak zna štiriindvajset pesmic.

70

Preko loke, preko hriba
se jeklena pase riba.

*70
Del sem ti čimne piti-
moško moško govorki!*

71

Todkaj tipal siv je ded,
črn za njim pozna se sled.

*71
Loči, sodi - onahuje,
prav razsodi - ostomi.*

72

Iz razdrtega korita
lačna vrana sito pita.

73

Vztrepetal na gôri dob:
vgriznil ga je babji zob.

74

Po stenah mi pleza,
besede prestreza,
besedo ujame,
besedo povzame.

75

Vse izve se, vse se sliši
v polževi človeški hiši;
to si za uhó zapiši.

76

Sladke sinke péstujem,
dajte mi palico, da se oprèm.

77

Zvezde zlate
leté čez trate.

78

Iz lesá me tešejo,
iz kremená krešejo.

79

Čez dan pod posteljo miruje,
zvečer nam pête zalezuje.

80

Svetlinova hči
na mizi stoji,
na stene nas riše,
zaspi, vse izbriše.

na zlo.

81

En zlatnik, en srebrnjak,
a drobiža polovnjak.

82

Od gôre do gôre pajčolán,
z nebeškimi zvezdami pretkan.

83

Pikapolonica, pikapolona
zlezla iz solnčnega zatona;
črna črnikasta,
zláto je pikasta;
širom zemljice
ne najde družice,
pogleda v vodó,
zagleda sestró.

84

Naróbe-svet
v kristal ujet.

85

Pod nebom sika, svišče,
po zemlji igle išče,
na strehi iglo najde,
po niti v zemljo zajde.

86

Nebeška kraljična
vso božjo noč skače:
iz zlate palače
v srebrno pristavo,
iz srebrne pristave
v črno bajto.

87

Skozi zaprto okno skočila,
šipe nobene ni razbila.

88

*Necel dan ni je za govanu,
mesečina je zapala v dravi.*

V zlati skrinji mlin drobán,
teče, teče noč in dan.

89

Brez ključka je zaklenjeno,
čez góro je namenjeno;
vsak lahko ve, komu in kam,
kako in kaj, pa êden sam.

90

Tenka žica,
v žici iskra,
v iskri novica.

30/

91

Vije, vije,
Kráševece brije,
Trst pometa,
mórje premeta.

92

Gôra skače na goró,
z belim cvetjem se tepó.

93

Drži, maček, drži hišo,
da je voda ne odnese!

94

Polivka, polivka čez ves svet,
v polivki velikih žgancev pet.

95

Z glávo puha,
s srcem kuha,
z nogámi melje,
v Ljubljano nas pelje.

96

Ves je zêlen náš svetnik,
vsemu svetu pomladnik.

97

Pod goró
kralj z vojskó;
príšel je čas —
mislí na nas!

98

Škrjanček pod nebó zleti,
se v same zvezde razprši.

99

Suha starka na strehi čepi,
pisan jezik na cesto molí.

100

Mavrica na tri pramence —
Bog poživi vse Slovence!

100
Májur na štítu
Dobro je slovensko

101
Májur na štítu
Dobro je slovensko

102
Májur na štítu
Dobro je slovensko

103
Májur na štítu
Dobro je slovensko

104
Májur na štítu
Dobro je slovensko

105
Májur na štítu
Dobro je slovensko

106
Májur na štítu
Dobro je slovensko

107
Májur na štítu
Dobro je slovensko

108
Májur na štítu
Dobro je slovensko

109
Májur na štítu
Dobro je slovensko

110
Májur na štítu
Dobro je slovensko

REŠITVE UGANKAM.

RESISTE UGANKAM.

1. Marjetica.	19. Bič.
2. Rosa.	20. Nagelj.
3. Kupi sena.	21. Solnčnica.
4. Senéne vile s sénom.	22. Klepetec.
5. Krt.	23. Redkvica.
6. Zrelo žito.	24. Pav.
7. Pšenica.	25. Čebele.
8. Snop.	26. Satovje s strd- jó.
9. Kozolec.	27. Dimnik.
10. Strnišče.	28. Ogenj — žerja- vica — oglje.
11. Vrba.	29. Ključavnica na žabico.
12. Vrbova vejica — piščalka.	30. Požar.
13. Breza.	31. Koza.
14. Hrast.	32. Grm, ki ga koza obira.
15. Mravljinci.	33. Kopriva.
16. Cvetoče drevje v vetru.	34. Kovaška klada z naklom.
17. Postovka.	
18. Oblaki.	

35. Kovaški meh.	54. Ugankar.
36. Podkev.	55. Vino.
37. Podkovan konj.	56. Klobčič.
38. Ovséna zob.	57. „Zajček“.
39. Vreteno.	58. Zrcalo.
40. Tkalski čolni- ček.	59. Prsti.
41. Mačka.	60. Pisarna.
42. Tehnica.	61. Note.
43. Voda.	62. Jablana.
44. Mlin.	63. Zimzelen.
45. Kmet v soboto.	64. Reka.
46. Likalnik.	65. Kraguljčki.
47. Zvon.	66. Lasje — brada.
48. Organist.	67. Oreh.
49. Mašnik s kadil- nico.	68. Prstan.
50. Monštranca.	69. Želod.
51. Pivo s peno.	70. Kosa.
52. Pletena štruca.	71. Dim — saje.
53. Koza. (Žival — posoda).	72. Kras. (Ker po- šilja Ljubljani- co Savi).
	73. Sekira.
	74. Odmev.

75. Uho.
76. Trta z grozd-
jem.
77. Kresnice.
78. Luč.
79. Zajec za čevlje.
80. Svetilka.
81. Solnce — luna
— zvezde.
82. Rimska cesta.
83. Zvezdnato
nebo.
84. Zrcaljenje v
vodi.
85. Strela — stre-
lovod.
86. Svetloba po-
noči (od soln-
ca na luno, od
lune na zem-
ljo).
87. Jutranjazarja.
88. Žepna ura.
89. Pismo.
90. Brzjav.
91. Kraška burja.
92. Vihar na
morju.
93. Sidro.
94. Morje in pet
delov svetá.
95. Vlák.
96. Zeleni Jurij.
97. Kralj Matjaž.
98. Raketa.
99. Zastava.
100. Trobojnica.

